

KULTURA.IDNES.CZ

1. Jiří Schwarz: Jestli si někdo představuje romantiku jako v Popelce, lituju ho

05.01.2025 kultura.iDNES.cz - Helena Cejmová, Téma[Odkaz na originál](#)**Klíčová slova:** divadle; Ostravě; Státním

Narodit se ve správný čas a na správném místě, svým uhrančivým pohledem mohl podle režiséra Františka Vláčila dobýt Hollywood. Na české scéně se Jiří Schwarz zapsal do paměti rolí Karla Hynka Máchy, sám nejslavnějšího českého romantika považuje za své alter ego. Proč krátce po revoluci úplně opustil divadlo, proč žije sám a jak se popral s vážnou nemocí?

Známý je především z televizních seriálů a inscenací, naposledy hrál kontroverzního rektora v sérii Sedm schodů k moci. Ve filmu dostal Jiří Schwarz výraznou příležitost pouze jednou, na konci 80. let v životopisném dramatu Mág. Role Karla Hynka Máchy jako by mu však byla napsána na tělo. Jeho hlas pravděpodobně znáte z dabingu.

Před pár měsíci jste oslavil půlkulaté narozeniny a stal se oficiálně důchodcem. Jaký je to pocit?

Vlastně mě to docela zaskočilo. Když mi ze správy sociálního zabezpečení přišel ten přípis, říkal jsem si, že to asi bude omyl. A tak jsem tam zavolaal a dozvěděl se, že už skutečně jsem důchodce. Záhy jsem objevil první výhodu: Nejezdím moc často hromadnou dopravou, buď chodím pěšky, nebo jezdím autem. Nicméně tentokrát jsem musel. A až ve vagonu metra mi došlo, že nemám lístek a že jestli přijde revizor, bude ostuda. A vzápětí jsem si uvědomil, že jako důchodce už platit nemusím. Tak to je asi jediná změna, kterou jsem zaznamenal. A taky slevy do některých obrazáren a muzeí, ale ty jsem ještě využít nestihl. Nicméně brzy se chystám do Umělecko-historického muzea ve Vídni, kde jsem už párkrát byl, tak uvidíme, jestli to tentokrát bude levnější. Často mi dnes u divadelních režisérů chybí úcta k autorovi, toho rozcupují na kousky tak, že hru skoro nepoznáte. Vadí mi, s jakou neurvalostí pracují.

K výtvarnému umění máte vztah díky své mamince, jež byla výtvarnicí. Je to tak?

Ano, umělecky založený jsem po obou rodičích, otec byl operní pěvec hned tady naproti (ukazuje z kavárny Slavia naproti k Národnímu divadlu, pozn. red.). Původně sólista, později ve sboru, klasický pěvec italského ražení, Pavarotti byl jeho vzor. A ano, maminka byla vystudovaná akademická malířka, ale většinu života se věnovala restaurátorství. Našla se v tom a strašně jí to bavilo – dotýkat se starých věcí, vracet jim život a krásu. Restaurovala obrazy, fresky i malby na sochách. Vyrůstal jsem v tom odmalička a dodnes to miluju. Takže občas, když přijdu do nějaké obrazárny – jako naposled právě ve Vídni –, trochu podezřívavě na mě koukají...

Díval jste se moc zblízka?

Zblízka a dlouho. Obcházel jsem to a zkoumal, jak je to zrestaurované. Znáš ty postupy důvěrně, protože maminka neměla ateliér a všechno dělala u nás doma na podlaze v obýváku. Ta plátna se různě nažehlují, občas jí s tím musel pomáhat i tatínek, protože je to fyzicky poměrně náročné. Staré plátno se podloží speciální umělou pryskyřicí a parafínem, dohromady s terpentýnem to velmi zvláště voní. Mám tu vůni dodnes moc rád, proto tak rád chodím do galerií.

Po vlastní tvorbě maminka nikdy netoužila?

Těžko říct, ona to byla dost nejistá věc, za totality většinou mohli vystavovat jen určití prominenti, k nimž máti nepatřila. Restaurátorská práce představovala větší jistotu už proto, že jí málokdo z výtvarníků chtěl dělat. Restaurátorství tehdy nebylo samostatným oborem, takže se mu věnovali akademičtí malíři. Jenže ti chtěli radši dělat své věci, dávat do umění kus sebe. To je při restaurování naopak nepřipustné, tam se musíte maximálně přiblížit původnímu dílu. Takže popravdě řečeno, restaurátorství bylo v té době velmi slušně placené, navíc to byl na rozdíl od volné tvorby stálý přísun peněz, byť maminka byla na volné noze. Ale to tenkrát oficiálně neexistovalo, takže aby měla razítko v občance, byla členkou Českého fondu výtvarných umění.

Jak moc vás matčina profese ovlivnila?

Začala mě díky ní hodně zajímat historie, souvislosti, které zvláště za minulého režimu byly dost zamlžené. Ne vždy se dařilo dobrat se skutečných faktů, mnohé události byly různě ohýbané a jinak vykládané. Všichni jsme věděli, že to tak není, ale nikdo jsme nevěděli, jak to tedy opravdu bylo. Taky jsem si vypěstoval úctu k autorovi, která mi velmi chybí u většiny současných divadelních režisérů. Ti autora rozcupují na kousky tak, že hru skoro nepoznáte. Takhle jsem viděl třeba několik zmrzačených Čechovů nebo Shakespeareů, školní představení, úplně ty děti lituju. Mají to jako maturitní otázku, přitom z takové inscenace vůbec nemůžou pochopit, o čem ta hra je. Vadí mi, s jakou neúctou a neurvalostí ti režiséři pracují. A je to generační záležitost, nic ojedinělého.

Někteří divadelníci to definují jako nezbytný vývoj, pokrok...

Jasně, ale pokrok není ve vnějších znacích. Pokrok spočívá v tom, že dneska myslíme jinak, než mysleli v 16. století, a máme jiné znalosti, jiné životní zkušenosti. Můžete herce obléknout do jakkoli bláznivých kostýmů, ale to všechno jsou jen vnější znaky, na které se dneska bohužel nějak moc dá. Zatímco herecký výkon se přesouvá na druhou kolej a po herci se spíše chce, aby byl vykonavatelem režisérový vůle a nic svého nepřinášel, jinak režisérovi kazí koncepci. Když já v divadle začínal, měl jsem za profesory

například Radovana Lukavského nebo paní Jaroslavu Adamovou, na přednášky jsem chodil k vynikajícímu režisérovi Luboši Pistoriusovi. A ti všichni nám vtoukali do hlavy: "Hlavně jen neodříkávejte text a neplňte pokyny. Vy sami jako osobnosti musíte s něčím přijít. A než řeknete slovo, musí na vás být vidět, že si něco myslíte, že něco cítíte."

Jiří Schwarz (65)

*Vystudoval Státní konzervatoř v Praze, po jejím ukončení působil v letech 1980–1982 ve **Státním divadle v Ostravě**.

*Od začátku 90. let hraje v divadle spíše příležitostně.

*Na filmovém plátně se objevoval spíše v menších rolích, jeho největším dílem byla postava Karla Hynka Máchy v biografickém filmu Františka Vlášila Mág (1987).

*Od konce 80. let se pravidelně věnuje dabingu, jeho hlas je slyšet v desítkách filmů a seriálů. Namlouval například Russela Crowa, Patricka Swayzeho či Mickeyho Rourke.

Jací jsou tedy podle vás současní režiséři?

Mnoho let jsem na volné noze, jen příležitostně hostuju a z těchto zkušeností mám pocit, že současná režisérská generace je prostě internetová. Na internetu si můžou dohledat miliardy informací, podívat se na stovky záznamů inscenací všude možně a pak to vlastně jen skládají dohromady jako puzzle. Jenže ono je poznat, že to není jejich. Zatímco totalitní režiséři třeba v 60. letech, kdy panoval velký rozkvět divadla i filmu, neměli šanci někoho kopírovat, byli nuceni jít ze sebe.

Jednou jsem takhle hrál Shakespeara, takovou střední, docela zajímavou roli. A v té inscenaci byl strašně důležitý zasedací pořádek, nastylizované židle, kdy každý z nás měl jednu někomu přinést, aby do představení nemuseli zasahovat kulisáci. Ještě jsem si dělal srandu, že jsem nestudoval konzervatoř proto, abych pak v šedesáti přenášel na jevišti židle. Přišla generálka, po ní připomínky, hlavně herecké. Byl jsem zvědavý, co mi režisér řekne, co mám ještě vyladit. A on říká: "Jirko, prosím tě, dyť ty jsi tam dneska tu židli dal úplně špatně!" A to bylo všecko! Jindy v jiném divadle zase generálka Oněgina, měli jsme tam s kolegyní citlivý dialog hodně nablízko a oba jsme se shodli, že se nám to tentokrát fakt povedlo. A jedině, co řekl režisér, bylo, abych tolik neroztahoval ruce, když říkám "tak to se holt nedá nic dělat", že prý jsem moc velký.

Proto jste s divadlem skončil?

Ano, prostě mě to přestalo bavit. Už mně to nic neříká. Nemyslím si, že jsou takoví úplně všichni režiséři, třeba jsem měl jenom smůlu, ale co vím od jiných kolegů, asi úplně ne. A ve svém věku už nemám čas riskovat, že budou tři měsíce zkoušení na houby a pak další večery hraní, co mě nebude bavit. Jsou profese – třeba technické, řemeslné –, které můžete dělat, i když už vás nebaví. Přijдете domů a máte čistou hlavu, prostě vás to živí. Ale s herectvím je to jiné. Jakmile vás přestane bavit, pryč od toho. A že takových herců, které profese přestala bavit, znám hodně. I takových, do nichž by to člověk neřekl, velmi slavných a populárních. Ovšem nahlas by přiznal málokdo, že uvažuje, jestli v životě náhodou neměl dělat něco úplně jiného.

Aktuální číslo

Objednat do schránky

Až do takové míry? To je váš případ?

Ne, to ne. Ale je pravda, že s tím, co vím, už bych v příštím životě herectví nedělal. Do bodu, kdy bych litoval, že jsem se hercem stal, jsem se právě nechtěl dostat. Proto říkám, že je lepší jít od toho, nešťastný herec – kulatý čtverec. Herectví jako profese je dnes navíc dost náročné. Zjišťuju, že spousta mladých herců hraje v Praze třeba v pěti divadlech a s každým ještě jezdí na zájezdy. Jeden můj kolega, který je starší než já, mi přiznal, že má i dvacet zájezdů za měsíc. Takhle už bych život utrácet nechtěl. Ale chápu, že to má co dělat taky s existenčními záležitostmi.

No právě. Čím jste se živil, když jste z divadla odešel?

Z tehdejšího Realistického divadla jsem odešel už v roce 1991, když jsem začal mít pocit, že nechodím do divadla, ale do fabriky. Navíc se to divadlo vydalo divným směrem, celá divadelní scéna se po revoluci samozřejmě dost proměnila. A tak jsem si řekl, že si udělám takové dva roky prázdnin. Nikdy předtím jsem na volné noze nebyl. Ale pořád jsem měl dost jiné práce třeba v rozhlasu, později se k tomu přidal dabing. Najednou jsem zjistil, že se bez divadla uživím dokonce lépe. V 90. letech se totiž moc nevědělo, jak dabing honorovat, takže se honoroval dobře. Teď už to tak dobré není. A protože jsem nemusel na divadelní zkoušky, mohl jsem na dabing i dopoledne, kdy většina herců nemá čas. Během těch dvou let jsem zjistil, že mi divadlo vůbec nechybí. A na jevišti jsem nevstoupil dobrých deset let. S výjimkou roku 1995, kdy jsem si jel zahrát do New Yorku.

Jiří Schwarz jako král elfů Oberon a Hanuš Bor jako skřítek Puk v komedii Williama Shakespeara Sen čarovné noci v pražském Divadle ABC.

Jak se vám to poštěstilo?

V New Yorku v té době bylo velice agilní polské kulturní středisko. Pořádalo divadelní festival, který měl Newyorčanům přiblížit totalitní divadelní kulturu. Oslovili i českou stranu, konkrétně si vybrali komorní představení Simony Stašové a Pavla Skřípala, jenže Simona s ním tehdy právě byla v jiném stavu, takže nikam cestovat nemohla. Pavel řekl, že s jinou herečkou do New Yorku nepojede, ale nechtěli tu příležitost nechat propadnout, a tak Simona oslovila Janu Paulovou, se kterou byla velká kamarádka už od gymplu. A Jana pak začala hledat partáka. Většina herců tehdy byla ve stálém angažmá, odkud se těžko uvolňovalo, a tak padla volba na mě. S Janou jsme se znali, ale v životě jsme spolu nehráli.

Nicméně... I když to byla fakt těžká hra, zvládli jsme to za čtrnáct dnů nazkoušet a měli jsme úspěch. Ta hra byla shodou okolností oblíbeným titulem jistého Gregoryho Ablese, jenž se na tom festivalu podílel, a rozhodl se, že nás bude i režírovat. Díky tomu jsme v New Yorku hráli podstatně déle než ostatní účastníci. Ale proč jsem o tom začal: Když jsme se s Paulovkou chystali zkoušet, ptala se mě, jestli se nebojím, když jsem několik let divadlo nehrál. Popravdě jsem jí odpověděl, že vůbec. Víím, že někteří herci ztrácejí sebevědomí, když dlouho nepracují, ale u mě je to jako s plaváním nebo jízdou na kole, naskočilo to okamžitě, jakmile jsem vstoupil na jeviště.

Co vás v New Yorku nadchlo nejvíc?

New York mě okouzluje, je to fakt město, které nikdy nespí, s nepřehlednými možnostmi kulturního vyžití. Milion hudebních klubů. Já třeba jazz zase tak moc nemusím, ale Jana Paulová je vdaná za Milana Svobodu, což je ohromný jazzman, takže když jsme jen tak zkusmo vešli do jedné kavárny, kde hrála nějaká jazzová kapela, Janě jen spadla brada a začala mi vyjmenovávat jména těch hudebníků, protože to byli nějakí držitelé Grammy. Prostě se zastavili v kavárně a začali jamovat. Taky jsme se byli podívat na Woodyho Allena, který v restauraci svého spolužáka každé pondělí, pokud je právě v New Yorku, se svou kapelou hraje naživo dixík, jižanský jazz. A ta bláznivá Paulovka se rozhodla, že Allena rovnou nafilmuje, vyzbrojila se na to takovou obrovskou videokamerou, protože menší tehdy nebyly. Schovala si ji pod kabát, takže vypadala jako těhotná. Já jí hrozil, že ji zavřou, ale nedala si říct.

Jak to dopadlo?

Přišli jsme do té restaurace, tam obrovská fronta. Usadili nás, já seděl tak, že jsem měl v zorném poli jeviště, takže Jana se furt otáčela. Byla naštvaná, že Woody nepřijde, protože už bylo dávno po osmé, kdy měli začít. A já najednou zahlédl chlapíka v parce, jak popíjí pivo – a to byl on. Přišel absolutně nenápadně, nikdo si ho nevšiml. Pak už nastoupila kapela, ale bez něj. On stále seděl u stolu. Jana furt špačkovala, že nepřišel, a tak jí říkám, ať se otočí. Když ho uviděla, vykřikla: "Jéžíšmarjá!" V tu chvíli se samozřejmě všichni otočili tím směrem a začali tleskat. Jana ho prostě propálila. On jen obrátil oči v sloup, vzal si to nedopité pivo a šel na jeviště. A k mému překvapení hrál asi dvě hodiny v kuse a s velkou chutí. Tak to byl velký zážitek. No a jak jsem se tím New Yorkem namlsal, začal jsem cestovat po celém světě.

Režisér František Vlášil vás přitom do Hollywoodu posílal, už když jste natáčeli film Mág o Karlu Hynku Máchovi...

To byl takový jeho specifický smysl pro humor. To člověk nikdy nepoznal. Možná ani on sám si nebyl jistý, jestli řekl vtip nebo to myslel vážně. Byl sarkastický, ale vždycky v dobrém. A každému říkal "občane", mně později "Jiříku".

Jak si vás do Mága vybral?

Dělal jsem kamerové zkoušky, nedával jsem tomu žádnou šanci, protože tehdy byl v kurzu Jiří Bartoška, který byl taky v užším výběru, stejně jako snad Honza Čenský a Pavel Kříž. Ti všichni už tenkrát dost točili, na rozdíl ode mě. Ale já jsem zase shodou okolností zdramatizoval Máj v divadle. To bylo v roce 1986, kdy měl Mácha stopadesáté výročí úmrtí, takže ta moje inscenace přišla vhod. Ovšem Vlášil byl známý tím, že si nevybíral herce podle toho, jak moc jsou profláknutí, museli mu sednout naturelem. Proto třeba opakovaně spolupracoval s Petrem Čepkem. Po Údolí včel a Adelheid ho obsadil i do několika menších rolí. Oproti tomu třeba Magdu Vášáryovou už po Marketě Lazarové neobsadil nikdy. Myslím, že ona by o to ani nestála, bála se ho. Představitele Máchy Vlášil hledal dlouho, scénář měl hotový asi osm let. Jeho dvorní asistent režie Aleš Dospiva ho pak upozornil, že já Máchu dělám v divadle, a podařilo se mu tam Vlášila dovést. Dokonce mi tehdy přišel do šatny říct, že ho celý den hlídá a že nevypil ani kapku. Což, jak jsem se později dozvěděl, byl skoro nadlidský výkon.

Některé recenze filmu bohužel zmiňují, že Vlášilova slabost pro alkohol poněkud uškodila natáčení...

To bych zrovna neřekl, protože on takhle pil odjakživa, i když točil Marketu Lazarovou nebo Údolí včel. Spíš měl dost nepřátel na Barrandově, protože byl prostě solitér. A tak mu ten alkohol rádi předhazovali. Přitom tam bylo tolik střízlivých, kteří mu nesahali ani po kotníky. Když šéf Barrandova Mága odsouhlasil, měl prý doslova říct, že tohle je poslední dárek, co panu Vlášilovi dává. To jsme my Češi. Tohle by třeba Rusové někomu tak slavnému a světově proslulému nikdy neudělali. Vlášilova Marketa Lazarová je mezi desítkou vůbec nejlepších historických filmů na světě. Takže jeho pití na natáčení vliv nemělo, spíš bych řekl, že se tehdy docela krotil, protože se v té době taky oženil. Vzal si Olinku, servírku zrovna tady z kavárny Slavia. Byli spolu asi deset let a ona byla snad jediná ženská, která ho dokázala ukočírovat.

Film Mág z roku 1987 byl posledním snímkem slavného režiséra Františka Vlášila. Hlavní roli uhrančivého romantika svěřil neméně uhrančivému Jiřímu Schwarzovi. To mu bylo 28 let, o dva více než Máchovi, když skončil.

Jaký František Vlášil byl?

Jestli ho něco opravdu nezajímalo, pak sláva a peníze. Tyhle dvě věci ho naprosto mýjely. Byl to strašný introvert, nepotřeboval žádné křeslo s nápisem "director", pod kamerou vždycky seděl na hokru. To je taková nepostradatelná filmařská rekvizita, bedna z těžkého dubového dřeva, která musí hodně unést, protože si na ni stoupají třeba kameramani, když potřebují záběr shora. A takhle na tom hokru sledoval na monitoru záběry z kamerových zkoušek. Najednou se zarazil, nechal vrátit záběr, kouknul na mě, pak zase na ten monitor – a říká: "Človče, Jiříku, ty bejt v Hollywoodu, tak jsi s těma očima v balíku." Já tehdy moc nevěděl, jak si to mám přebrat. Přišlo mi to podobné, jako když se zeptáte na divadle, jak se líbilo představení, a dostanete odpověď: "Měl jsi hezkej kostým." Každopádně až když se mě pak zeptal, jestli by mě na podzim divadlo uvolnilo, začal jsem věřit, že bych mohl v Mágovi hrát. Pak jsme se celkem často potkávali u nich doma. Vlášil v té době bydlel v Zelené ulici v příšerně vlhkém suterénním bytě, který patřil mamince jeho ženy Olinky, a v té době vůbec nepil. Pečlivě se připravoval na natáčení, každý záběr si předkresloval. Byl mimochodem výborný kreslíř, taky chtěl být původně kunsthistorik. A jak jsme si povídali o scénáři, viděl, že o Máchovi vím absolutně všechno. Zdaleka mě totiž nezajímal jen kvůli Máji a dalším věcem, jež napsal, ale jako osoba.

Čím vás Máchů tak fascinuje?

On je takové moje alter ego. Strašně mu rozumím. Jeho způsobu myšlení a jistému vyčlenění v tom, že on byl skutečný romantik. A jestli Češi něco nejsou, tak nejsou romantici. Protože pokud si někdo představuje romantiku jako Tři oříšky pro Popelku, potom ho lituju. Romantismus ve smyslu uměleckého směru je velmi drsná záležitost. Všechny romantické romány z období kolem 19. století končí nešťastně, hlavní hrdinové mívají těžký život a brzy umírají. Když Mácha přišel s romantismem, frčely u nás rýmovačky jako láska páska a slunce žbluňce. Nešlo o to, že by mu ostatní literáti záviděli, oni jeho tvorbu prostě nechápali, považovali ji za špatnou. Vstup Máchy do české literatury, to bylo, jako když se slepici vylíhne labuť. Ta mláďata se nejdřív podobají, takže labuť mezi slepice zapadne. Jenže když se labuť opeří, začne plavat po vodě. A slepice se s údivem dívají, co ta labuť blbne. A co teprve, když labuť vzlétne. Říkají si, že to není správná slepice. Stejně se Máchovi souputníci dívali na něj: to není správný Čech. Přitom to byl génius.

Čekala bych, že vám Mág. nastartuje kariéru a půjdete z role do role. Jenže pár let nato přišla sametová revoluce...

V tom problém nebyl. Šlo spíš o to, že jsem díky Mágovi získal výbornou zkušenost, kdy jsem měl pocit, že s Vláčilem opravdu dělám kumšt. A řekl jsem si, že pod tuhle látku už nikdy nepůjdu. Jenže ony už žádné takhle dobré nabídky nepřišly. Jedna z věcí, co stojí za zmínku, byla televizní inscenace Dva na houpačce, kde jsem si zahrál s Libuškou Šafránkovou. Je škoda, že to není nikde k vidění, když už se na netu dá stáhnout kdekjaká blbost. Zvláště pro Libušku to byla opravdu zajímavá příležitost, což mi potvrdil i její muž Pepík Abrahám. Byl rád, že konečně dostala psychologickou dramatickou roli, protože v té době hrála jen princezny a komindy (komické role, pozn. red.). To byla vlastně moje poslední velká role, než přišla revoluce. A tehdy jsem právě začínal trochu pochybovat...

Jestli je herectví vaše poslání?

Hmm... A to je špatný, o tom herec zapochybovat nesmí. Ale já do té doby neznal nic jiného, šel jsem z jednoho natáčení nebo zkoušení do druhého, často jsem spal čtyři pět hodin denně. Nebyl čas ani na nějaké mejdany nebo popíjení. Byl jsem do práce úplně ponořený. Je to podobné, jako když je člověk zamilovaný. Ožení se – a po deseti letech najednou kouká, kde to je. Kam se podělo to nadšení, ta vášeň? Neměl jsem důvod na tu profesi zanevřít, prostě se najednou dostavil tenhle podivný pocit. Později jsem se dočetl, že je to vlastně syndrom vyhoření. Napnul jsem do toho spoustu sil a zřejmě jsem ten benzin vypálil zbytečně brzy. Jenže to dopředu nikdy nevíte. Tehdy jsem taky poprvé zauvažoval, že bych odešel do zahraničí. Rodinu jsem neměl, byl jsem čerstvě po rozchodu, a tak jsem vážně uvažoval, čím bych se venku mohl žít. Netušil jsem, že revoluce je za humny, Gorbačov Negorbačov, bylo mi skoro třicet a zoufale mě to tu nebavilo. Napadlo mě, že bych mohl dělat kamioňáka. Auto jsem řídit rád, a ještě bych cestoval. Nakonec mi došlo, že kvůli rodičům to udělat nedokážu, byli jsme na sebe dost fixovaní. Navíc by jim tu pak komunisti udělali ze života peklo. Ale samotné uvědomění, že bych bez divadla klidně mohl být, mě varovalo. Říkal jsem si, že tady něco není dobře.

V televizní Pohádce z větrného mlýna se Jiří Schwarz proměnil v krále Sebastiana, který se rozhodl oženit.

Pak ovšem přišla revoluce...

A my měli jiné starosti než divadlo nebo úvahy o emigraci. "Dělali jsme dějiny." Nebo jsme si to alespoň mysleli, ony se dělaly spíš v kotelnách a kumbálech. Nás herce potřebovali, protože jsme měli známé ksichty, a studenti představovali budoucnost. Zkrátka nás použili. A my se nechali, protože jsme blázniví herci. Ale abych nebyl nespravedlivý, ve výsledku jsme dosáhli toho, proč jsme do stávků šli, a já jsem rád, že jsem to mohl zažít. Protože jinak by mě dneska mohl kdekdo opít rohlíkem, což se koneckonců děje. Studenti měli pocit, že jsme jim revoluci ukradli, zatímco oni se nechali mlátit na demonstracích. Jsem přesvědčený, že to bylo zinscenované, aby lidi dostali do ulic. Ale ve výsledku jsme všichni dosáhli toho, za čím jsme šli. Pár z nás zpočátku taky šlo do politiky, než jim došlo, zač je toho loket, jaké kšefty se v parlamentu uzavírají. Už tehdy, když jsem o tom slyšel od některých kolegů vyprávět, mi bylo na zvracení. V politice morálka nemá místo, taková je její podstata už od starého Egypta. Ve finále to přiznali Masaryk i Havel.

Vy sám jste k prostředí politického zákulisí přičichl v roli zkorumpovaného rektora v seriálu TV Prima Sedm schodů k moci...

A musím přiznat, že jsem se až divil, že to vůbec pustili ven. Moje role byla menší, takže ze scénáře jsem neznal podrobnosti, jenom jsem tušil, o čem to celé je. Ale když jsem to pak viděl vcelku, docela jsem se divil, že to spatřilo světlo světa. I když nakonec: Proč ne?! Ti lidé už jsou passé. Jiné by to asi bylo, kdyby postavami toho příběhu byli ti, co jsou u moci dneska. Ale aspoň se ukázaly mechanismy, jak to v politice funguje. Každý si domyslí, že to tak běží i dneska.

Jak jste si tedy uspořádal život po revoluci?

Zaprvé jsem se rozvedl. Oženil jsem se po dotočení Máchy v roce 1988 a v roce 1991 jsem se rozvedl.

Vaše žena byla z branže?

Ne. A naštěstí jsme byli bezdětní a nemajetní. To jsou dva důvody, proč rozvod proběhl na první dobrou a bez nějakých nenávistí. Pak jsem dal výpověď v divadle a potom jsem načichl cestováním. Toužil jsem po tom celý život. Už na základní škole, když mě při zeměpisu paní učitelka vyvolala a řekla jakoukoli zemi, spustil jsem nekonečnou přednášku. A když už jsem kecal fakt dlouho, řekla jen, že jí nezbyvá než mi věřit. Moje první cesta, která byla shodou okolností i první cestou k moři, byla Šrí Lanka.

Proč právě ta?

Chtěl jsem co nejdál a taky tam tenkrát žil a na univerzitě v Kolombu přednášel můj oblíbený autor Vesmírné odyseje Arthur C. Clarke. Chtěli jsme ho s partou navštívit. Pak jsme zjistili, že když jsou prázdniny, nezastihneme ho tam, ale přesto to byla krásná cesta a úžasné setkání s buddhismem. Ta země je neuvěřitelně chudá, ale lidé jsou tam šťastní. Díky podnebí nikdo nezemře zimou ani hladem. Pak následovala spousta dalších cest: Austrálie, Nový Zéland, Kanada, Tichomoří, Cookovy ostrovy, Jižní Amerika. Projel

jsem od té doby asi padesát zemí. To se samozřejmě trochu projevilo na práci, protože v téhle profesi stačí pár týdnů... A sejde z očí, sejde z mysli. A i když jsem byl na volné noze, jak jsem tu chvíli nebyl, všichni si mysleli, že jsem odjel nadobro. Poslední roky ovšem cestuju většinou už jen po Evropě, hlavně po galeriích a obrazárnách. A klidně i úplně sám, protože často mi to vyjde na poslední chvíli a ne každý má hned čas. A někdy s kamarády. Mám třeba jednu kamarádku, čarodějnici Aničku Bechnou, která vykládá taroty. Už o nich napsala tři knížky.

Hovoří-li Russell Crowe v české verzi některého svého filmu, obvykle slyšíte hlas Jiřího Schwarze, a to včetně oscarového Gladiátora. Další hvězdy, jež dabuje? Mickey Rourke, Patrick Swayze...

Nechal jste si od ní vyložit?

Nechal. Ona neříká nějaké obecné věci, jako že se budu mít dobře nebo že si mám dát pozor na pána v černém. Zabývá se tím opravdu do hloubky, její první kniha je o technice výkladu a ty další už jsou vlastně filozofické. Karty jsou jen určitou rekvizitou. Ovšem pěkně nákladnou, některé z nich jsou sběratelské kousky, výtvarná díla, kdy paklík stojí třeba tisíc eur (přes 25 tisíc Kč, pozn. red.).

Co jste se tedy dozvěděl?

Já se nechtěl nic dozvídat, jsme s Aničkou tak dobří kamarádi, že o sobě víme dost i bez karet. Vlastně mě zajímal vývoj jedné konkrétní věci. Na jaře jsem měl nějakou zdravotní polízanici a měl jsem obavy, jak to dopadne.

Předpokládám, že to dopadlo dobře.

Dopadlo, ale ty týdny, než jsem dostal výsledky, nebyly nic příjemného. Když mi doktor řekl, že je to opravdu vážné, myslel jsem, že udělá nějakou zkoušku hned. Ale výsledky z histologie přišly teprve měsíc po operaci. Ta doba byla nekonečná, a tak jsem si nechal vyložit karty, aniž bych Aničce něco řekl. Neřekl jsem o tom nikomu, ani doma. Nechtěl jsem nikoho znervózňovat. V tu dobu jsem to stejně nebyl schopen nijak ovlivnit. Karty vyznívaly příznivě, dozvěděl jsem se, že to dobře dopadne, ale nebude to bez problémů, budu muset něco podstoupit. Takže se trefila vlastně úplně přesně. Ona dělá i různá sezení, já byl asi na třech. Většina účastnic jsou ženy. A neznám ani žádného mužského, který by se tarotu věnoval. Což je logické, protože je to ženská záležitost, v ní hraje obrovskou roli intuice. A tu chlapi moc nemají, žena ji má od přírody coby potenciální matka, a i když třeba dítě nikdy neporodí nebo ho mít nemůže, je to prostě v ní. A s tím spojené určité instinkty.

Zdá se mi, že rád trávíte čas sám. Je to tak?

Jo, to máme s Máchou společné. Mám hodně přátel, ale nejradši jsem sám. Možná i proto, že soukromí je v herecké profesi dost odepřené. A taky: Kdo by se mnou coural desítky kilometrů nahoru a dolů? Jednou jsem jich na německé straně Šumavy takhle ušel skoro padesát za den. Ale mně je samotnému dobře. Na rozdíl od některých lidí, kteří tak strašně moc pořád hledají, s kým by byli a kam můžou do společnosti, protože jakmile osamějí, propadají depresím. Jenže takový smutek vám žádná společnost nenahradí. To je stejné, jako když vás bolí zub a vezmete si na to prášek. Po tu dobu, co lék působí, vás bolet přestane, ale nevyléčí se. Vídám to i mezi kolegy, a zejména kolegyněmi. Nebudu jmenovat, ale některé se cítily fakt neskutečně opuštěné, když přestaly hrát divadlo. Proto se spousta z nich ještě po sedmdesátce harcuje po zájezdech, bez nich by se zbláznily. Lidé jsou za každou cenu aktivní, protože jakmile zůstanou sami se sebou, začnou možná i bilancovat. To já zásadně nedělám. Co bylo, bylo. Samozřejmě někdy takové myšlenky přijdou, nicméně já proti tomu mám nevědomky nějakou obranu.

Žijete sám. Co tedy znamenalo to "doma", když jste říkal, že o své nemoci jste neřekl ani doma?

Tím jsem myslel pár nejbližších lidí, například sestru a taky přítelkyni, kterou mám. Ale nežijeme pod jednou střechou, to už bych neuměl.

Děti jste nikdy nechtěl?

Chtěl. Ale po tom mém rozvodu už na ně jaksí nedošlo. Neseznámil jsem se se ženou, s níž bych chtěl rodinu založit. Ani jsem ji vlastně nehledal. A když jsem se pak přiblížil ke čtyřicítce, už se mi do té zodpovědnosti nechtělo. Ovšem moje bývalá žena měla malého syna, když jsme se vzali. Takže vím, co to obnáší, umím i přebalit mimino. A pozor – s látkovými plenkami. S klukem jsem zůstal v kontaktu a stýkáme se dodneška, už je mu skoro čtyřicet. Takže i on je vlastně to "doma", část mojí rodiny.

Předloňský televizní hit Sedm schodů k moci. Eva Podzimková jako bezskrupulózní Anna Malá, která pro svoji politickou kariéru udělá cokoli, a Jiří Schwarz jako zkorumpovaný rektor nejmenované ekonomické vysoké školy.

Proč ten vztah nevyšel?

Říká se tomu dvoukariérové manželství. Ona byla nesmírně ambiciózní a zároveň žárlila na moji práci skoro víc než na nějakou ženskou. To nešlo. Přitom jsme se znali dlouho, měli jsme tříletou známost. Pak jsme se rozešli v podstatě právě kvůli mojí práci, vedle které muselo všechno stranou. Ona se potom vdala, měla dítě, krátce nato se rozvedla a dali jsme se znovu dohromady. Bohužel to opět nevyšlo. Pak jsem si řekl, že když něco přijde, tak ať to přijde, ale shánět se po nikom nebudu. Neumím si představit, že někomu třeba vyjde vztah přes inzerát, ale prý se to děje. Dneska už téměř běžně. Problém herce je, že většina žen, co potká, jsou herečky. A to není dobré.

Co je s nimi špatně?

Z profesního hlediska jsou schopny soupeřit i se svým životním partnerem. Nedejbože, aby on byl vytížený hodně a ona málo nebo naopak. Z toho jsou rozvody. Víím o pár hereckých manželstvích, která vydržela, ale spočítáte je na prstech jedné ruky. Ovšem jednu herečku jsem měl hrozně rád, byl jsem do ní i zamilovaný. Byla to Simonka Postlerová, jež byla velmi úspěšná – a přitom zůstala

normální. Táta, který měl herecké zkušenosti z divadla, mě vždycky varoval: Hlavně žádnou herečku, co je v domě, není pro mě. No samozřejmě, že jakmile jsem nastoupil do divadla, začal jsem chodit s jednou z nich. A pak ještě s několika dalšími. Takže vím, o čem mluvím. (smích)

Jan Zátorský, MAFRA

FotoGallery:

Loňský televizní hit Sedm schodů k moci. Eva Podzimková jako bezskrupulózní Anna Malá, která pro svoji politickou kariéru udělá cokoli, a Jiří Schwarz jako zkorumpovaný rektor nejmenované ekonomické vysoké školy.

Marek Novotný

V televizní Pohádce z větrného mlýna se Jiří Schwarz proměnil v krále Sebastiana, který se rozhodl oženit.

Pressdata

"Mácha je takové moje alter ego," vzpomíná Schwarz na natáčení bezmála před čtyřmi desítkami let. "Strašně mu rozumím. Jeho způsobu myšlení a jistému vyčlenění v tom, že to byl skutečný romantik." Na snímku s Martou Vančurovou jako Máchova múza Marinka, již proslavil stejnojmennou povídkou.

Pressdata

Jiří Schwarz jako král elfů Oberon a Hanuš Bor jako skřítek Puk v komedii Williama Shakespeara Sen čarovné noci v pražském Divadle ABC.

ČTK

Adaptace slavného románu Vladislava Vančury Marketa Lazarová v pražském Divadle ABC. Zleva Lukáš Jurek jako otec Lazar, vrchní zlosyn Kozlík v podání Jiřího Schwarze, dále Mikoláš (Tomáš Novotný) a Veronika Kubařová jako Marketa.

ČTK

Hovoří-li Russell Crowe v české verzi některého svého filmu, obvykle slyšíte hlas Jiřího Schwarze, a to včetně oscarového Gladiátora. Další hvězdy, jež dabuje? Mickey Rourke, Patrick Swayze...

Profimedia.cz

Film Mág z roku 1987 byl posledním snímkem slavného režiséra Františka Vlácil. Hlavní roli uhrančivého romantika svěřil neméně uhrančivému Jiřímu Schwarzovi. To mu bylo 28 let, o dva více než Máchovi, když skonal.

Pressdata

"Mácha je takové moje alter ego," vzpomíná Schwarz na natáčení bezmála před čtyřmi desítkami let. "Strašně mu rozumím. Jeho způsobu myšlení a jistému vyčlenění v tom, že to byl skutečný romantik." Na snímku s Veronikou Žilkovou jako Máchovou partnerkou Lori, známou čtenářům především z Máchových poněkud lechtivých deníků.

Pressdata

Daběři Jan Maxián, Jiří Schwarz a Martin Stránský

Jan Zátorský, MAFRA

Jiří Schwarz

Jan Zátorský, MAFRA

URL | https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/jiri-schwarz-herec-divadlo-serial-macha-film-dabing.A241212_830082_literatura_albe

« zpět na začátek